

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**  
**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

**ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ**

**ΥΠΟΘΕΣΗ**      **Ι.Κ.**      **ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (v.7)**

*(Προσφυγή υπ' αριθ. 6480/06)*

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

**ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ**

**6 Δεκεμβρίου 2007**

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική  
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.*

*Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

**ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ**

Στρασβούργο, 6 Δεκεμβρίου 2007

*- υπογραφή -*

**S. NIELSEN**

Γραμματέας του Τμήματος

**Στην υπόθεση**      **Ι.Κ.**      **κατά της Ελλάδος (v.7)**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),  
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *Πρόεδρο,*

Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙĆ,

Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ,

Κ. ΗΑΛΙΥΕΒ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον *Γραμματέα του Τμήματος*, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2007.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω  
ημερομηνία :

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 6480/06) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος Ι.Κ.

(«ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 13 Φεβρουαρίου 2006 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την εξουσιοδοτημένη εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Γ. Σκιάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 29 Ιανουαρίου 2007, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τη σχετική προς τη διάρκεια της διαδικασίας αιτίαση. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

#### **ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**

#### **ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ**

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1942 και διαμένει στην Αθήνα. Είναι πολιτικός μηχανικός και εργολάβος δημοσίων έργων.

5. Στις 18 Απριλίου 1991, ο προσφεύγων κατέθεσε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, προκειμένου να του καταβληθεί το υπόλοιπο ποσό για τις εργασίες τις οποίες πραγματοποίησε στο πλαίσιο αναθέσεως έργου του Δημοσίου, καθώς και αποζημίωση.

6. Στις 31 Μαΐου 1995, το Εφετείο απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος (απόφαση 2975/1995).

7. Στις 13 Δεκεμβρίου 1995, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως.

8. Στις 9 Φεβρουαρίου 1988, το Συμβούλιο της Επικρατείας αναίρεσε την προσβαλλόμενη απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, προκειμένου να εκδικασθεί εκ νέου (απόφαση 530/1998).

9. Στις 31 Μαρτίου 1999, το Εφετείο απέρριψε εκ νέου την προσφυγή του προσφεύγοντος (απόφαση 1498/1999).

10. Στις 2 Δεκεμβρίου 1999, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Δικάσιμος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ορίστηκε αρχικώς η 26<sup>η</sup> Νοεμβρίου 2001. Στη συνέχεια, η συζήτηση ανεβλήθη επανειλημμένως, μία φορά,

μάλιστα, λόγω της παραλείψεως του προσφεύγοντος να αιτιολογήσει την αίτηση με την οποία ζητούσε να τύχει του ευεργετήματος πενίας και να απαλλαγεί από τα έξοδα της δίκης. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 26 Μαρτίου 2007. Οι διάδικοι δεν ενημέρωσαν το Δικαστήριο σχετικά προς την έκβαση της διαδικασίας αυτής.

## **ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

### **I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ**

11. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι, λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, παραβιάστηκε η αρχή της «ευλόγου προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση αντικρούει τη θέση αυτή και υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι ο προσφεύγων δεν επεδίωξε να επιταχύνει τη διαδικασία, και ότι το αίτημα περί απαλλαγής του από τα έξοδα της δίκης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας επιβάρυνε, και αυτό, τη διαδικασία.

13. Η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 18 Απριλίου 1991, ημερομηνία κατά την οποία επελήφθη της υποθέσεως το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, και, προφανώς, ακόμα εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως, έχει ήδη διαρκέσει δεκαέξι έτη και πέντε μήνες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

#### **A. Επί του παραδεκτού**

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

#### **B. Επί της ουσίας**

15. Το Δικαστήριο υπομνησκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της

συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], αριθμ. προσφ. 30979/96, παρ. 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], προαναφερθείσα).

17. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, ενώπιον των δύο επιληφθέντων δικαστηρίων, η υπόθεση συζητήθηκε ήδη τέσσερις φορές, ότι έχουν εκδοθεί επ' αυτής τρεις αποφάσεις, και ότι, ως εκ τούτου, προκύπτει κάποια πολυπλοκότητα. Εντούτοις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτό δεν αρκεί για να δικαιολογηθεί η συνολική διάρκεια της διαδικασίας.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1.

## **II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ**

18. Ο προσφεύγων παραπονείται, τέλος, υπό το πρίσμα του άρθρου 13 της Συμβάσεως, ότι η προσφυγή του ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν ήταν μία πραγματική και αποτελεσματική προσφυγή, αφού το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών αρνήθηκε να εκδικάσει δικαίως την υπόθεσή του και απέρριψε τα αιτήματά του δύο φορές.

### **Επί του παραδεκτού**

19. Έστω και αν η αιτίαση αυτή δεν είναι πρώιμη ούτε ασύμβατη *ratione personae* με τις διατάξεις της Συμβάσεως, άλλως ειπείν, ακόμα και αν το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει εκδώσει την απόφασή του και έχει απορρίψει οριστικώς τα αιτήματα του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, στην παρούσα υπόθεση, ουδεμία παραβίαση του δικαιώματος σε πραγματική και αποτελεσματική προσφυγή στοιχειοθετείται. Πράγματι, το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η αποτελεσματικότητα της προσφυγής που εγγυάται το άρθρο 13 της Συμβάσεως δεν συνεπάγεται ότι πρέπει ένας προσφεύγων να έχει λάβει ικανοποίηση, αλλά ότι είχε τη δυνατότητα να

εξετασθεί η αιτίασή του από εθνικό δικαστήριο και ότι αυτό ήταν σε θέση να εξετάσει το βάσιμο της εν λόγω αιτιάσεως (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Mattei κατά της Γαλλίας*, αριθμ. προσφ. 34043/02, παρ. 46, απόφαση της 19<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 2006).

20. Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

### **III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ**

21. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

#### **A. Ζημία**

22. Ο προσφεύγων ζητά 2.600.146 ευρώ για την υλική ζημία, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο υπόλοιπο ποσό για τις εργασίες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της επίδικης δημοσίας συμβάσεως έργου, καθώς και σε άλλες οικονομικής φύσεως ζημίες, όπως τα διαφυγόντα κέρδη, συν οι τόκοι. Ο προσφεύγων ζητά, περαιτέρω, την επανόρθωση της ηθικής ζημίας, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη, και καλεί το Δικαστήριο να προσδιορίσει το ποσό.

23. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το σχετικό προς την υλική ζημία αίτημα και υποστηρίζει, περαιτέρω, ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση όσον αφορά την ηθική ζημία. Παρεμπιπτόντως, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για τον λόγο αυτό, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.

24. Το Δικαστήριο υπομνήσκει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία κατέληξε, αφορά αποκλειστικώς στο γεγονός ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να δικαστεί η υπόθεσή του εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιον αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε κάποια οποιαδήποτε υλική ζημία του προσφεύγοντος. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις του προσφεύγοντος κατά το μέρος αυτό. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά

ότι ο προσφεύγων υπέστη βεβαία ηθική ζημία, την οποία δεν αντισταθμίζει επαρκώς η διαπίστωση παραβίασεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 22.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

#### **Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη**

25. Ο προσφεύγων ζητά, επίσης, 20.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε για την ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων διαδικασία. Δεν προσκομίζει κάποιο τιμολόγιο, ούτε λογαριασμό αμοιβής ή άλλη απόδειξη.

26. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν είναι δικαιολογημένες και καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα αυτό.

27. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], αριθμ. προσφ. 31107/96, παρ. 54, CEDH 2000-XI).

28. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν αναλύονται, ούτε συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τα οποία θα επέτρεπαν τον ακριβή υπολογισμό τους. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί το αίτημα αυτό.

#### **Γ. Τόκοι υπερημερίας**

29. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

#### **ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,**

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή όσον αφορά την αιτίαση τη σχετική προς την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας, και την απορρίπτει ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η

απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 22.000 (είκοσι δύο χιλιάδες) ευρώ για ηθική ζημία, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Δεκεμβρίου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού.

- υπογραφή -

Søren NIELSEN

Γραμματέας

- υπογραφή -

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 18 Ιανουαρίου 2008

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου